

Sygn. akt. IV Ka 30/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 marca 2014 roku

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy IV Wydział Karny Odwoławczy
w składzie:

Przewodniczący SSO Mirosław Kędziński - sprawozdawca

Sędziowie SO Danuta Lesiewska

SR del. do SO Joanna Wojciechowska

Protokolant sekr. sądowy Marcin Białowąs

przy udziale Gizeli Kubickiej Prokuratora Prokuratury Okręgowej
w Bydgoszczy

po rozpoznaniu w dniu 6 marca 2014 roku

sprawy **S. C.**

oskarżonego z art. 190a§1 k.k. w zw. z art. 64§1 k.k., art. 288§1 k.k. w zw. z art. 64§1 k.k. w zw. z art. 12 k.k., art. 190§1 k.k. w zw. z art. 64§1 k.k.,

na skutek apelacji wniesionych przez oskarżonego i jego obrońcę

od wyroku Sądu Rejonowego w Bydgoszczy

z dnia 25 września 2013 roku sygn. akt XVI K 610/13,

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Rejonowemu w Bydgoszczy do ponownego rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 25 września 2013r. w sprawie sygn. akt XVI K 610/13 Sąd Rejonowy w Bydgoszczy:

- uznał oskarżonego S. C. za winnego tego, że w okresie od września 2012r. do 18 listopada 2012r. na terenie B. uporczywie nękał M.M. w ten sposób, że wysyłał na jej telefon komórkowy krótkie wiadomości tekstowe ze swojego telefonu w ilości kilkudziesięciu dziennie zawierające groźby pozbawienia życia i uszkodzenia ciała, które wywołały u pokrzywdzonej uzasadnione obawy, że zostaną one spełnione, nachodził ją w miejscu zatrudnienia, umieszczał obraźliwe napisy na ogrodzeniu w miejscu jej zamieszkania, groził uszkodzeniem mienia oraz pozbawieniem życia i uszkodzeniem ciała, śledził, co wzbudziło w pokrzywdzonej uzasadnione okolicznościami poczucie zagrożenia oraz naruszyło jej prywatność, tj. przestępstwa z art. 190a§1 kk i art. 190§1 kk w zw. z art. 11§2 kk i w zw. z art. 64§1 kk i za to w myśl art. 11§3 kk, na podstawie art. 190a§1 kk skazał go na karę 1 roku pozbawienia wolności ;
- uznał oskarżonego S. C. za winnego tego, że w okresie od 14 listopada 2012r. do 18 listopada 2012r. w B. przy ul. (...) działając w krótkich odstępach czasu, dokonał uszkodzenia pojazdu „A. (...)” nr rej. (...) poprzez zarysowanie powłoki lakierniczej boku kierowcy, w wyniku czego powstały straty łączne w wysokości 3.000 zł na szkodę J. D., przy czym czynu tego dopuścił się w ciągu 5 lat od odbycia kary pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem

Sądu Okręgowego w Bydgoszczy z dnia 6 kwietnia 2005r. sygn. akt III K 38/05 orzeczonej w wymiarze 5 lat za przestępstwo z art.280§2, art.283 kk w zw. z art.280§1 kk, art.278§1 i 3 kk odbytej w okresie od 23 grudnia 2006r. do 27 maja 2009r. tj. przestępstwa z art.288§1 kk w zw. z art.12 kk w zw. z art.64§1 kk i za to na podstawie art.288§1 kk skazał go na karę 10 miesięcy pozbawienia wolności;

- uznał oskarżonego S. C.za winnego tego, że w dniu 29 listopada 2012r. na terenie B.kierował groźby karalne do J. D.w ten sposób, że wykonał połączenie telefoniczne na numer pokrzywdzonego , a w trakcie rozmowy zagroził pozbawieniem życia, uszkodzeniem ciała i mienia, co wzbudziło w pokrzywdzonym uzasadnioną obawę spełnienia tj. przestępstwa z art.190§1 kk w zw. z art.64§1 kk i za to na podstawie art.191§1 kk skazał go na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności;
- na podstawie art.85 kk i art.86§1 kk w miejsce orzeczonych wyżej kar jednostkowych wymierzył oskarżonemu łączną karę 1 roku i 2 miesięcy pozbawienia wolności;
- na podstawie art.46§1 kk orzekł od oskarżonego S. C.na rzecz pokrzywdzonego J. D.naprawienie szkody w kwocie 3.000 zł;
- zwolnił oskarżonego od uiszczenia opłaty i ponoszenia kosztów procesu w sprawie, obciążając nimi Skarb Państwa.

Od powyższego wyroku apelacje wnieśli oskarżony i jego obrońca.

O b r o Ń c a na zasadzie art.425§2 kpk zaskarżył powyższy wyrok w całości z wyłączeniem pkt VI.

Na podstawie art.439§1 pkt 11 kpk zaskarżonemu wyrokowi zarzucił obrazę art.117§2 kpk w zw. z art.374§1 kpk w zw. z art.376§2 kpk i art.6 kpk poprzez przeprowadzenie rozprawy w dniu 25 września 2013r. oraz rozpoznanie i osądzenie sprawy pod nieobecność S. C.spowodowaną zatrzymaniem oskarżonego w dniu 13 sierpnia 2013r. i osadzeniem go w Zakładzie Karnym w R., co uniemożliwiło oskarżonemu stawiennictwo na rozprawie, a w konsekwencji pozbawiło go prawa do obrony.

Na podstawie art.427§1 kpk wniósł o uchylenie zaskarżonego w całości z wyłączeniem pkt VI i w tym zakresie przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

O s k a r ż o n y S. C. (1) w swojej apelacji wyrokowi zarzucił „pozbawienie go prawa do obrony i rzetelnego procesu poprzez nie sprowadzenie go na rozprawę w dniu 25 września 2013r. ... oraz że pomimo wcześniejszego złożenia wniosków dowodowych dotyczących przesłuchania świadków A. U. i R. S. nie zostali oni przesłuchani ... nie została też przesłuchana kadra pracownicza Pizzerii (...) ... gdzie rzekomo nachodził pokrzywdzoną M. M. pomimo złożonego wniosku ... „

W konkluzji oskarżony wniósł o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacje oskarżonego i jego obrońcy okazały się zasadne w stopniu oczywistym.

Wskazać trzeba, że w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji doszło do sytuacji, w której sprawę rozpoznano podczas nieobecności oskarżonego, którego obecność była obowiązkowa.

Na rozprawie w dniu 9 września 2013 r. Sąd postanowił na podstawie art. 376 § 2 k.p.k. rozpoznać sprawę pod nieobecność S. C., prawidłowo powiadomionego o terminie rozprawy sądowej, który nie stawiał się na nią, nie wnosząc o odroczenie rozprawy. Na rozprawie przeprowadzono dowód z zeznań świadka J. D.po czym przewodniczący zarządził przerwę w rozprawie do dnia 25.09.2013 roku godz.8.30. W dniu 23 września 2013 r. do Sądu wpłynęło pismo oskarżonego z dnia 12.09.2013 roku, w którym informował on, że aktualnie jest osadzony w Zakładzie Karnym w K.i wniósł o przetransportowanie go do AŚ w B.celem umożliwienia mu wzięcia udziału w rozprawie. Pismo oskarżonego

wpłynęło do Wydziału rozpoznającego sprawę w dniu 25 września o godzinie 12.15 a więc już po zakończeniu postępowania, jako że Sąd w tym dniu po ujawnieniu dokumentów z akt sprawy o godzinie 9.00 wydał wyrok.

Tak ustalone okoliczności wskazują na to, że wprawdzie w chwili rozprawy w dniu 25 września Sąd Rejonowy nie dysponował żadnymi informacjami, które wskazywałyby na to, że oskarżony przebywa w Zakładzie Karnym oraz że chciałby uczestniczyć w rozprawach, więc Sąd miał podstawy do tego by wydać postanowienie na podstawie art. 376 § 1 i § 2 k.p.k. i uznać nieobecność oskarżonego na rozprawie za nieusprawiedliwioną, niemniej nie oznacza to, że w rozpoznawanej sprawie nie doszło do uchybienia określonego w art. 439 § 1 pkt 11 k.p.k. Nie budzi bowiem wątpliwości, iż oskarżony S. C. z usprawiedliwionych przyczyn nie brał udziału w rozprawie w dniu 25 września 2013 r., jak również to, że przed terminem tej rozprawy przedsięwziął czynności mające na celu poinformowanie sądu o przyczynach swej nieobecności i wnosił o odroczenie rozprawy (na kilkanaście dni przed rozprawą wysłał do sądu stosowne pismo), jednak z przyczyn od niego niezależnych jego pismo dotarło do sądu już po przeprowadzeniu rozprawy. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że w sytuacji, w której brak wiedzy sądu o okolicznościach obiektywnie uniemożliwiających oskarżonemu udział w rozprawie nie jest skutkiem zaniechania ze strony oskarżonego, lecz wynikiem przeszkody żywiołowej lub innej wyjątkowej przyczyny, ujawnienie dopiero po dokończeniu rozprawy okoliczności uniemożliwiających oskarżonemu w niej udział, powoduje konieczność uznania, iż doszło do naruszenia normy art. 376 § 2 k.p.k., choćby sądu orzekającego nie obciążał brak staranności w ocenie przewidzianych w art. 117 § 2 k.p.k. przesłanek (tak uchwała Sądu Najwyższego z dnia 28 marca 2002 r., I KZP 8/02, OSNKW 2002/5-6/33). Bez znaczenia jest przy tym zarówno to, iż sąd nie dysponował wiedzą o fakcie osadzenia oskarżonego w Zakładzie Karnym, ani też to, czy oskarżony faktycznie miał możliwość poinformowania sądu o tym fakcie. Zarzut odwoławczy stawiany jest wszak nie sądowi, lecz jego orzeczeniu, zaś zasadność tego zarzutu podlega ocenie przez pryzmat sytuacji prawnej i faktycznej, w jakiej znalazł się skarżący.

W tej sytuacji nie sposób uznać, iż na rozprawie przed Sądem Rejonowym w dniu 25 września 2013 r. (a prawdopodobnie też w dniu 9 września) doszło do niestawiennictwa oskarżonego na rozprawie bez usprawiedliwienia, skoro oskarżony podjął czynności zmierzające do usprawiedliwienia swej nieobecności i odroczenia rozprawy, jednak jego pismo, mimo że wysłane na kilkanaście dni przed terminem rozprawy, dotarło do Sądu rozpoznającego sprawę, już po zakończeniu rozprawy.

W tego rodzaju sytuacji, w odniesieniu do realiów sprawy niniejszej, jako zasadna jawi się konstatacja, że warunki określone w art. 376 § 2 k.p.k. nie zostały spełnione. Pozbawionemu bowiem wolności oskarżonemu w żadnym razie nie można przypisać, iż nie stawił się na rozprawie bez usprawiedliwienia, z własnej woli, skoro nie mógł przecież swobodnie dysponować swoją osobą. A zatem, skoro nie było spełnionych warunków określonych w art. 376 § 2 k.p.k., to obowiązywała zasada statuowana w art. 374 § 1 k.p.k. Zgodnie z nią obecność oskarżonego na rozprawie głównej jest obowiązkowa, jeśli ustawa nie stanowi inaczej. W sprawie niniejszej niesporne jest, że w dniu 25 września 2013 r., kiedy to przeprowadzono rozprawę główną i wydano wyrok, oskarżony pozbawiony był wolności w innej sprawie. Abstrahując zatem od tego, czy oskarżony został osobiście zawiadomiony o terminie rozprawy głównej w rozumieniu art. 377 § 3 k.p.k. zasadnym jest przyjęcie, że nie zachodzi żaden przewidziany w ustawie wyjątek od zasady wynikającej z art. 374 § 1 k.p.k. Prowadzenie zaś rozprawy głównej pod nieobecność oskarżonego, musi być uznane za uchybienie przewidziane w art. 439 § 1 pkt 11 k.p.k. a polegające na rozpoznaniu sprawy przez Sąd pierwszej instancji pod nieobecność oskarżonego. Zaistnienie bezwzględnej przyczyny odwoławczej skutkuje uchyleniem wyroku sądu I instancji i przekazaniem sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania, niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów oraz wpływu uchybienia na treść orzeczenia.

Reasumując, w ocenie Sądu Okręgowego, w sprawie niniejszej nie da się usprawiedliwić przeprowadzenia rozprawy głównej pod nieobecność oskarżonego, jako że nie zachodzi żadna z okoliczności pozwalających na przyjęcie, iż nie znajduje zastosowania reguła wyrażona w art. 374 § 1 k.p.k. W konsekwencji zasadnym jest przyjęcie, że sprawę rozpoznano pod nieobecność oskarżonego, którego obecność na rozprawie głównej była obowiązkowa i uchylenie zaskarżonego wyroku na podstawie art. 439 § 1 pkt 11 k.p.k. i przekazane sprawy temu sądowi do ponownego rozpoznania.

Biorąc pod uwagę powyższe, ocena pozostałych zarzutów sformułowanych w apelacji oskarżonego jest przedwczesna a przy tym nie jest konieczna w rozumieniu art. 436 k.p.k dla dalszego toku postępowania, skoro zarzuty te dotyczą nieprzeprowadzenia wnioskowanych dowodów z zeznań świadków.

Mając na uwadze powyższą argumentację orzeczono jak w wyroku.